

Libellenroute

Welkom in de Duinen van Oostvoorne

In dit natuurgebied van het Zuid-Hollands Landschap kunt u kennis maken met bos, vochtige duinvalleien, struwelen en droge zandhellingen. In tegenstelling tot de duingebieden in noord Nederland waar de duinen enkele duizenden jaren oud zijn hebben we op Voorne te maken met relatief jonge duinen. De oudste zijn ongeveer 800 jaar, maar ook nu nog worden op het strand nieuwe duinen gevormd.

1 Het bezoekerscentrum Tenellaplas en de Heemtuin

In het bezoekerscentrum kunt u terecht voor meer informatie over het duingebied. Er is een vaste tentoonstelling over het ontstaan van het gebied, de rijkdom aan planten, vogels en andere dieren. Er is een winkeltje in het bezoekerscentrum gevestigd waar veel natuurartikelen te verkrijgen zijn. De baliemedewerkers zijn u graag van dienst. Bezoekerscentrum Tenellaplas is vernoemd naar het pionier-

plantje *Anagallis tenella* (Teer guichelheil). Dit plantje vestigde zich als een van de eerste plantjes op de oever van de plas toen deze in 1949 werd gegraven. De noordelijke oever van de Tenellaplas is ingericht als heemtuin waar deze en vele andere planten te vinden zijn.

2 Duinhuisjes

Niemand weet wanneer de eerste mensen zich in de duinen hebben gevestigd maar het is waarschijnlijk dat reeds vanaf het begin van de duinvorming pogingen daartoe zijn ondernomen. De kleinschalige tuinderijtjes met meidoornhagen en elzenhagen en de daarbijbehorende Duinhuisjes stammen uit de periode 1880-1920. Hier woonden grote gezinnen in kleine huisjes met een paard, een geit en een varken. Op de kleine landjes rond het huis werd groente geteeld. Het Zuid-Hollands Landschap heeft voor de huidige bewoners een vergunningenbeleid opgesteld om erop toe te zien dat verbouwingen en aanpassingen aan de woningen passen binnen het cultuurbeleid. De meeste bewoners werken daar enthousiast aan mee.

3 Grazers in de duinen

Wanneer u geluk hebt komt u ze tegen, de reeën en konijnen. Dit zijn de natuurlijke grazers van het duingebied. Zij zorgen voor openheid en variatie in de duinen. Helaas is door de ziekte Myxomatose de konijnenstand sterk afgenomen. Om de variatie en rijkdom aan planten te behouden is het nodig om een aantal beheersmaatregelen uit te voeren. Het Zuid-Hollands Landschap heeft in haar duingebied gekozen voor aanvullende begrazing door Galloway runderen en IJslandse pony's. Deze dieren wandelen vrij rond door het gebied en zorgen voor meer dynamiek in de duinen.

4 Vochtige duinvalleien

De grondwaterstand in de Duinen van Oostvoorne is geheel afhankelijk van de hoeveelheid regen die er valt. De valleien staan in de winter bijna geheel onder water, in de zomer daarentegen is de bodem alleen maar lekker vochtig waar-

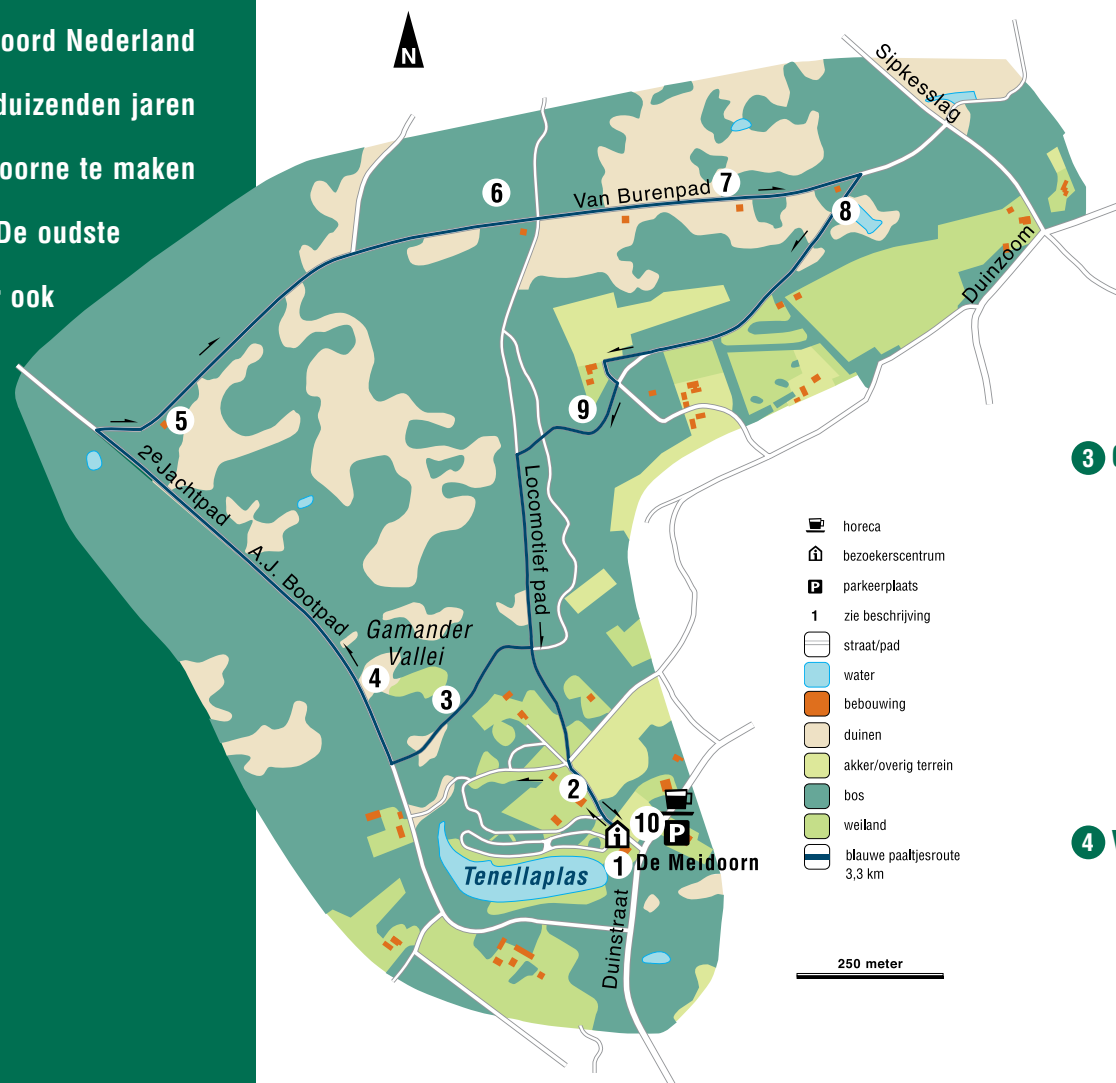
door er zich een rijke plantengroei heeft ontwikkeld. Deze vallei heet de gamandervallei omdat hier de zeer zeldzame moerasgamander groeit. Het ene jaar staan er 50, het volgende jaar 500. Dit is geheel afhankelijk van de waterstand in dat jaar. Enkele opvallende plantensoorten zijn de heerlijk ruikende watermunt, kattestaart, padderus en wederik. Deze vallei is ontstaan door het uitwaaien van het zand tot op het grondwaterniveau, dat kunt u zich nu haast niet meer voorstellen. Het Zuid-Hollands Landschap heeft de oprukkende bomen rond de vallei een aantal jaren geleden weggezaagd, zodat de wind en de zon meer ruimte kregen. In de vallei zelf wordt indien nodig in het najaar gemaaid en het maaisel afgevoerd. Hiermee wordt te sterke verrijking van de bodem en daarmee verarming aan soortenrijkdom tegengegaan.

5 Struweel

De Duinen van Voorne worden geroemd om de uitgestrekte meidoornstruwelen. In mei wanneer deze struiken volop in bloei staan is de lucht zwanger van de bloesemgeur. Een struweel bestaat echter uit meer dan één soort struiken. Meidoorn, wilde liguster, wegedoorn, gelderse roos en egelantier vormen samen een ondoordringbaar oerwoud. Laag in de ondoordringbare struiken broeden de nachtegaal en de fitis. In de herfst hebben de bessen een onweerstaanbare aantrekkingskracht op lijsters en spreeuwen.

6 Bos

Dit bos is aangeplant. Deze populieren zijn in de dertiger jaren aangeplant om het stuivende zand vast te houden en meer luwte in de duinen te creëren. Nu wordt daar anders over gedacht. Een groot deel van de bosranden is weggekapt om meer openheid en meer natuurlijke duinvegetatie terug te krijgen. Niet het gehele bos wordt verwijderd, door natuurlijke oorzaken zullen er open plekken ontstaan waar zich andere boomsoorten zullen kunnen vestigen. Het bos wordt steeds drukker bewoond door allerlei soorten vogels, zoals mezen, boomkruipers en bosuilen.

7 Droge zandhellingen

Op droge zandhellingen kan het in de zon wel 50 graden Celsius worden. Het valt niet mee om daar te overleven. Toch zijn er planten en dieren die het hier uithouden. Zandhagedissen maken gebruik van deze warme plekken om zich te koesteren in de zon. Vrouwtjes leggen hun eieren enkele centimeters onder het zand waarna de zon 40 dagen lang voor broedwarmte zorgt. De planten op deze zandhellingen hebben allemaal een eigen tactiek om te overleven, sommige hebben dikke vette bladeren waarin ze vocht vasthouden zoals muurpeper, anderen bloeien zeer vroeg in het jaar en overzomeren in de vorm van zaad zoals zanddoddegras.

8 Vissenpit

Verspreid in de duinen liggen tientallen poelen. Deze zijn in het verleden ontstaan door uitwaaien van zand tijdens een droge periode. Het Zuid-Hollands Landschap heeft in de loop van de afgelopen jaren de poelen stuk voor stuk schoongemaakt en de bomen aan de randen weggezaagd. Daardoor is het water in de poelen mooi schoon geworden waar vooral insecten volop van profiteren. Er zijn meer dan 20 soorten libellen rond deze poel geteld.

9 'Klein Brazilië'

Veel namen van paden en poelen zijn al oud. Van sommigen is de herkomst al niet meer te achterhalen. Dit gebiedje heeft echter nog maar kort geleden een naam gekregen. In de jaren '90 zijn hier een groot aantal, in het verleden aangeplante, populieren gekapt. Dit bos was op leeftijd en hoorde hier ook niet thuis. Toen echter al de stammen en

takken geveld waren leek de kaalslag veel op een gekapt oerwoud. In de wandelgangen heette het dan ook al snel Klein Brazilië. Nu wordt de ruimte weer opgevuld met verschillende soorten struiken en grote hoeveelheden munt en koninginnekruid. Deze planten trekken veel vlinders aan. Al het oude bladafval is uit de poel gebaggerd waardoor weer een schone plas is ontstaan. Hier vindt u weer kikkers, padden en libellen.

10 Museum 'De Duinhuisjes' en De Meidoorn

Aan het eind van de wandeling komt u weer bij het bezoekerscentrum. Nabij het bezoekerscentrum ligt een klein openlucht museum waar, door de Historische Vereniging Westelijk Voorne, een aantal typische Duinhuisjes met opstallen zijn verzameld. Hier komt u even terug in grootmoeders tijd. Voor informatie over de openingstijden kunt u terecht in het bezoekerscentrum. Een stevige wandeling door de duinen maakt hongerig en dorstig. Voor koffie met gebak of heerlijke soep kunt u terecht in het gezellige duinpaviljoen De Meidoorn. Het paviljoen ligt tegenover het bezoekerscentrum.

Watermunt

Op weg

Start	Bezoekerscentrum Tenellaplas
Lengte	3,3 km
Markering	blauw
Toegang	vrije toegang op wegen en paden
Honden	honden aan de lijn toegestaan

Steun het Zuid-Hollands Landschap

Heeft u lekker gewandeld in dit prachtige natuurgebied en genoten van de rust? Misschien heeft u talloze planten- en diersoorten gezien, waaronder ook enkele zeldzame soorten. De Duinen van Oostvoorne is één van de vele natuurgebieden van het Zuid-Hollands Landschap. Deze stichting beschermt natuur en landschap door het aankopen en beheren van natuurgebieden. Als u genoten heeft van de wandeling en vindt dat deze prachtige natuurgebieden moeten blijven bestaan, wordt dan beschermer. Uw steun is van harte welkom. Voor meer informatie of om beschermer te worden, kunt u terecht bij het bezoekerscentrum of het Zuid-Hollands landschap:

Bezoekerscentrum Tenellaplas

Duinstraat 12a
3235 NK Rockanje
telefoon (0181) 48 39 09

Openingstijden:

Tijdens schoolvakanties:
di t/m zo 10.00-16.30 uur.
Buiten de schoolvakanties:
za en zo 10.00-16.30 uur, wo 13.00-16.30.
toegang gratis

Stichting Het Zuid-Hollands Landschap

Nesserdijk 368
3063 NE Rotterdam
telefoon (010) 272 22 22
www.zuidhollandslandschap.nl

Provincie Zuid-Holland steunt
het Zuid-Hollands Landschap

wandelfolder

wandelroute
3,3 km gemarkeerd

Libellenroute

Tenellaplas

Zuid-Hollands Landschap